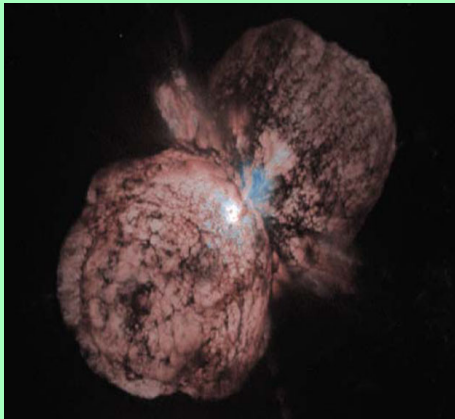
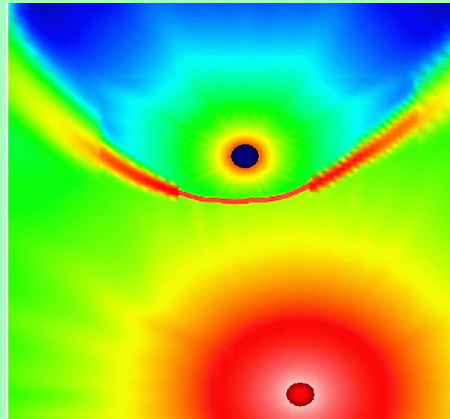
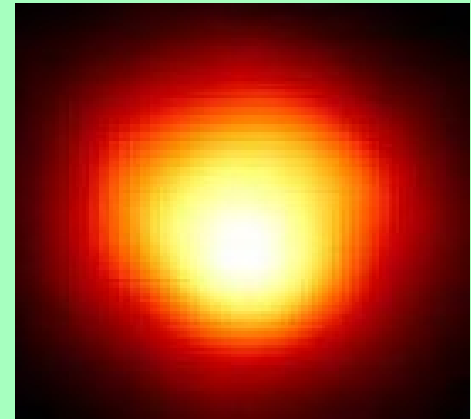

PROGNOZOWANIE SUPERNOWYCH TYPU II

Eta Carina 2.7 kpc

 γ^2 Velorum 285 pc

Betelgeuse 185 pc

A. Odrzywołek, M. Misiaszek, M. Kutschera

Detection possibility of the pair-annihilation neutrinos from neutrino-cooled pre-supernova star, *Astroparticle Physics* (w druku)

<http://dx.doi.org/10.1016/j.astropartphys.2004.02.002>

JASNOŚĆ NEUTRINOWA MASYWNYCH GWIAZD

TABLE 1
MAJOR NUCLEAR BURNING STAGES FOR 15 AND 25 M_{\odot} POPULATION I STARS*

Burning Stage	Central Temperature (K)	Central Density (g cm ⁻³)	Neutrino Luminosity [†] (erg s ⁻¹)	Optical Luminosity (erg s ⁻¹)	Effective Temperature (K)	Photospheric Radius (cm)	Time Scale (s)
Hydrogen	3.4 (7)	5.9 (0)	----	8.1 (37)	3.26 (4)	3.2 (11)	3.9 (14)
	3.7 (7)	3.8 (0)	----	3.1 (38)	3.98 (4)	4.2 (11)	2.3 (14)
Helium	1.6 (8)	1.3 (3)	3.9 (33)	2.3 (38)	1.59 (4)	2.2 (12)	4.2 (13)
	1.8 (8)	6.2 (2)	7.3 (34)	9.5 (38)	1.58 (4)	4.7 (12)	2.1 (13)
Carbon	6.2 (8)	1.7 (5)	3.4 (38)	3.3 (38)	4.26 (3)	3.7 (13)	2.0 (11)
	7.2 (8)	6.4 (5)	1.0 (40)	1.2 (39)	4.36 (3)	6.7 (13)	5.2 (9)
Neon	1.3 (9)	1.6 (7)	6.7 (41)	3.7 (38)	4.28 (3)	3.9 (13)	2.2 (8)
	1.4 (9)	3.7 (6)	7.8 (42)	1.2 (39)	4.36 (3)	6.7 (13)	3.9 (7)
Oxygen	1.9 (9)	9.7 (6)	7.9 (42)	3.7 (38)	4.28 (3)	3.9 (13)	5.5 (7)
	1.8 (9)	1.3 (7)	2.3 (43)	1.2 (39)	4.36 (3)	6.7 (13)	1.6 (7)
Silicon	3.1 (9)	2.3 (8)	3.4 (44)	3.7 (38)	4.28 (3)	3.9 (13)	5.2 (5)
	3.4 (9)	1.1 (8)	3.8 (45)	1.2 (39)	4.36 (3)	6.7 (13)	1.2 (5)
Collapse	8.3 (9)	6.0 (9)	6.8 (48)	3.7 (38)	4.28 (3)	3.9 (13)	3.0 (-1)
	8.3 (9)	3.5 (9)	8.1 (48)	1.2 (39)	4.36 (3)	6.7 (13)	3.5 (-1)

*All physical parameters refer to conditions just after the core ignition of each fuel, except the time scale which is the period between successive ignitions. The value for the 15 M_{\odot} star is listed first in each case.

[†]Excluding neutrino losses during hydrogen burning.

Weaver, Zimmermann and Woosley 1978

SN1987A review, Table 1. Bahcall, Arnett, Kirshner, Woosley, ARA&A.

Table 1 Burning stages in the evolution of a $20-M_{\odot}$ star

Fuel	ρ_c (g cm^{-3})	T_c (10^9 K)	τ (yr)	L_{phot} (erg s^{-1})	L_{ν} (erg s^{-1})
Hydrogen	5.6(0)	0.040	1.0(7)	2.7(38)	—
Helium	9.4(2)	0.19	9.5(5)	5.3(38)	< 1.0(36)
Carbon	2.7(5)	0.81	3.0(2)	4.3(38)	7.4(39)
Neon	4.0(6)	1.7	3.8(−1)	4.4(38)	1.2(43)
Oxygen	6.0(6)	2.1	5.0(−1)	4.4(38)	7.4(43)
Silicon	4.9(7)	3.7	2 days	4.4(38)	3.1(45)

SN1987A review, Table 1. Bahcall, Arnett, Kirshner, Woosley, ARA&A.

Table 1 Burning stages in the evolution of a $20-M_{\odot}$ star

Fuel	ρ_c (g cm^{-3})	T_c (10^9 K)	τ (yr)	L_{phot} (erg s^{-1})	L_{ν} (erg s^{-1})
Hydrogen	5.6(0)	0.040	1.0(7)	2.7(38)	—
Helium	9.4(2)	0.19	9.5(5)	5.3(38)	< 1.0(36)
Carbon	2.7(5)	0.81	3.0(2)	4.3(38)	7.4(39)
Neon	4.0(6)	1.7	3.8(−1)	4.4(38)	1.2(43)
Oxygen	6.0(6)	2.1	5.0(−1)	4.4(38)	7.4(43)
Silicon	4.9(7)	3.7	2 days	4.4(38)	3.1(45)

- Spalanie C, Ne, O i Si określamy jako fazę chłodzoną neutrinowo, a samą gwiazdę jako pre-supernowa ($v_R(\text{Fe}) < -10\,000 \text{ km/s}$).

SN1987A review, Table 1. Bahcall, Arnett, Kirshner, Woosley, ARA&A.

Table 1 Burning stages in the evolution of a $20-M_{\odot}$ star

Fuel	ρ_c (g cm^{-3})	T_c (10^9 K)	τ (yr)	L_{phot} (erg s^{-1})	L_{ν} (erg s^{-1})
Hydrogen	5.6(0)	0.040	1.0(7)	2.7(38)	—
Helium	9.4(2)	0.19	9.5(5)	5.3(38)	< 1.0(36)
Carbon	2.7(5)	0.81	3.0(2)	4.3(38)	7.4(39)
Neon	4.0(6)	1.7	3.8(−1)	4.4(38)	1.2(43)
Oxygen	6.0(6)	2.1	5.0(−1)	4.4(38)	7.4(43)
Silicon	4.9(7)	3.7	2 days	4.4(38)	3.1(45)

- Spalanie C, Ne, O i Si określamy jako fazę chłodzoną neutrinowo, a samą gwiazdę jako pre-supernowa ($v_R(\text{Fe}) < -10\,000 \text{ km/s}$).
- Zamrożenie stanu gwiazdy z punktu widzenia obserwacji optycznych:
 $\tau_{\text{K-H}} \sim 10\,000 \text{ lat}$ dla powłoki wodorowej $R \sim 10 \dots 100 \text{ mln km}$.

SN1987A review, Table 1. Bahcall, Arnett, Kirshner, Woosley, ARA&A.

Table 1 Burning stages in the evolution of a $20-M_{\odot}$ star

Fuel	ρ_c (g cm^{-3})	T_c (10^9 K)	τ (yr)	L_{phot} (erg s^{-1})	L_{ν} (erg s^{-1})
Hydrogen	5.6(0)	0.040	1.0(7)	2.7(38)	—
Helium	9.4(2)	0.19	9.5(5)	5.3(38)	< 1.0(36)
Carbon	2.7(5)	0.81	3.0(2)	4.3(38)	7.4(39)
Neon	4.0(6)	1.7	3.8(−1)	4.4(38)	1.2(43)
Oxygen	6.0(6)	2.1	5.0(−1)	4.4(38)	7.4(43)
Silicon	4.9(7)	3.7	2 days	4.4(38)	3.1(45)

- Spalanie C, Ne, O i Si określamy jako fazę chłodzoną neutrinowo, a samą gwiazdę jako pre-supernowa ($v_R(\text{Fe}) < -10\,000 \text{ km/s}$).

- Zamrożenie stanu gwiazdy z punktu widzenia obserwacji optycznych:

$\tau_{\text{K-H}} \sim 10\,000 \text{ lat}$ dla powłoki wodorowej $R \sim 10 \dots 100 \text{ mln km}$.

- Gwałtowne przyspieszenie ewolucji w obszarze centralnym $R \sim 10\,000 \text{ km}$.

GWIAZDA PRE-SUPERNOWA A SŁOŃCE

Słońce – doskonale zbadane teoretycznie i obserwacyjnie (EM, neutrino, heliosejsmologia).

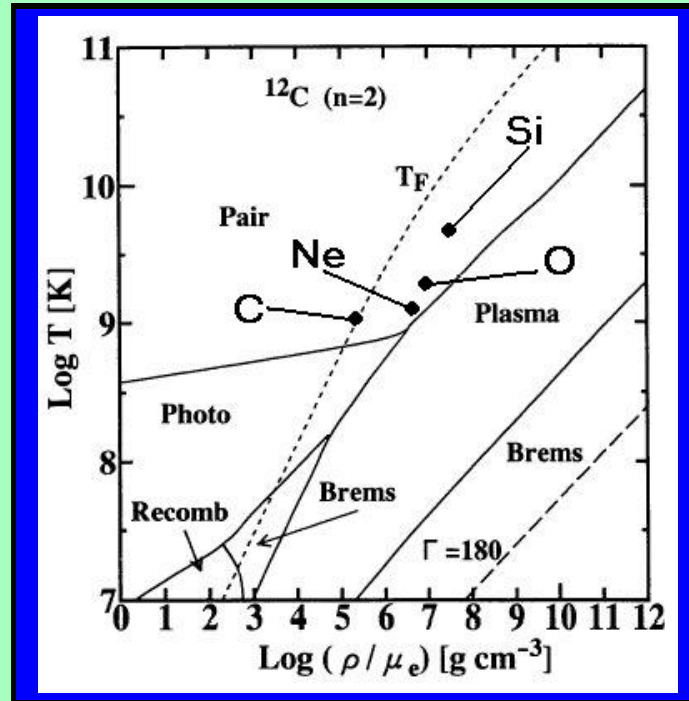
Gwiazda pre-supernowa – czysta teoria (modele). Największy sukces obserwacyjny: identyfikacja progenitora SN 1987A i towarzysza SN 1993J. (Nature **427** (2004) 129-131)

	Słońce	Pre-supernowa 20 M _⊙
Czas życia	10^{10} lat	300 lat
Jasność	L_{\odot}	$10^5 L_{\odot}$
Jasność ν	$0.02 L_{\odot}$	$10^{12} L_{\odot}$
Typowa energia ν	0.3 MeV	0.7-2 MeV

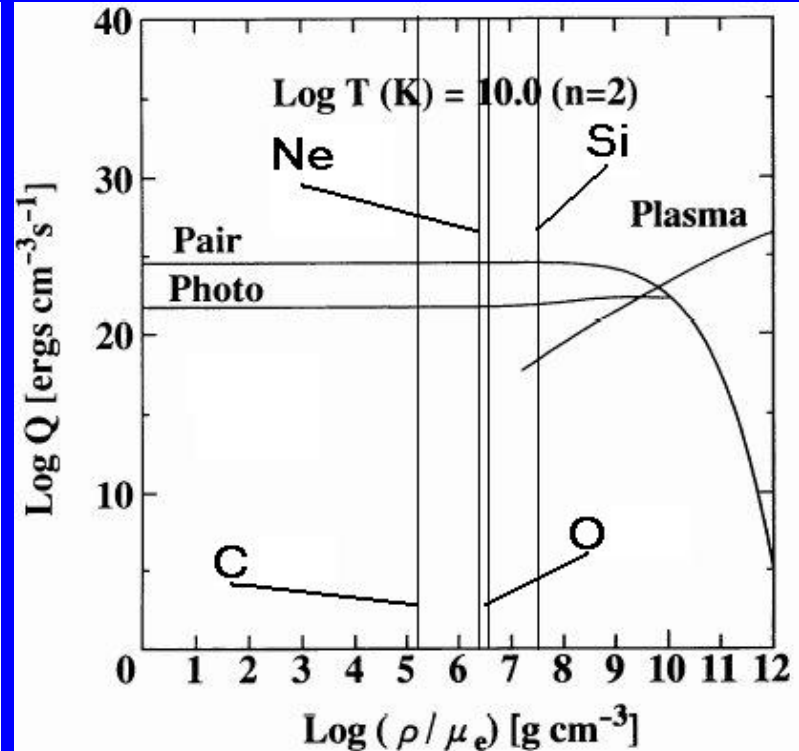
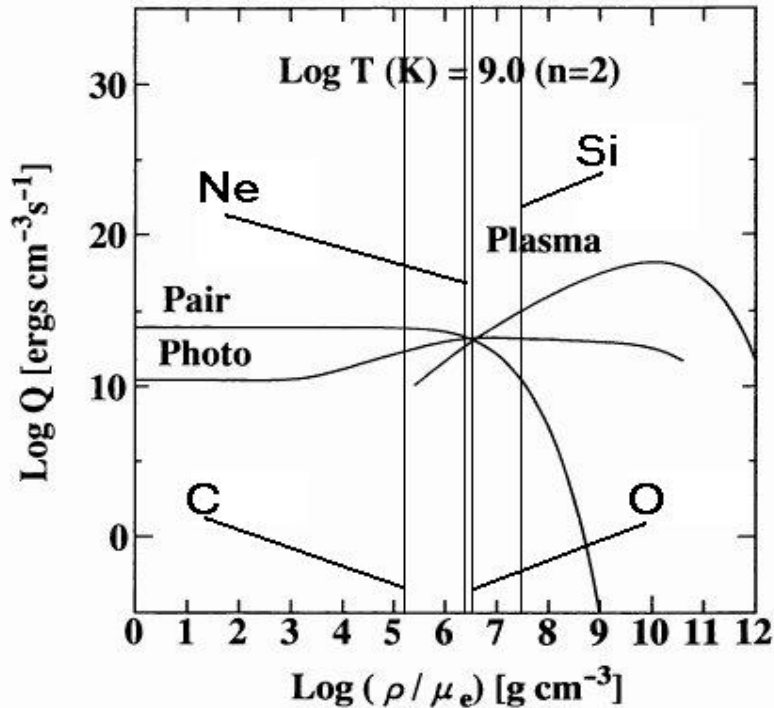
PROCESY FAZY CHŁODZONEJ NEUTRINOWO

Produkcja neutrin
w procesach
termicznych :

- **anihilacja par**
- rozpad plazmonu
- fotoemisja neutrin
- bremsstrahlung
- rekombinacja

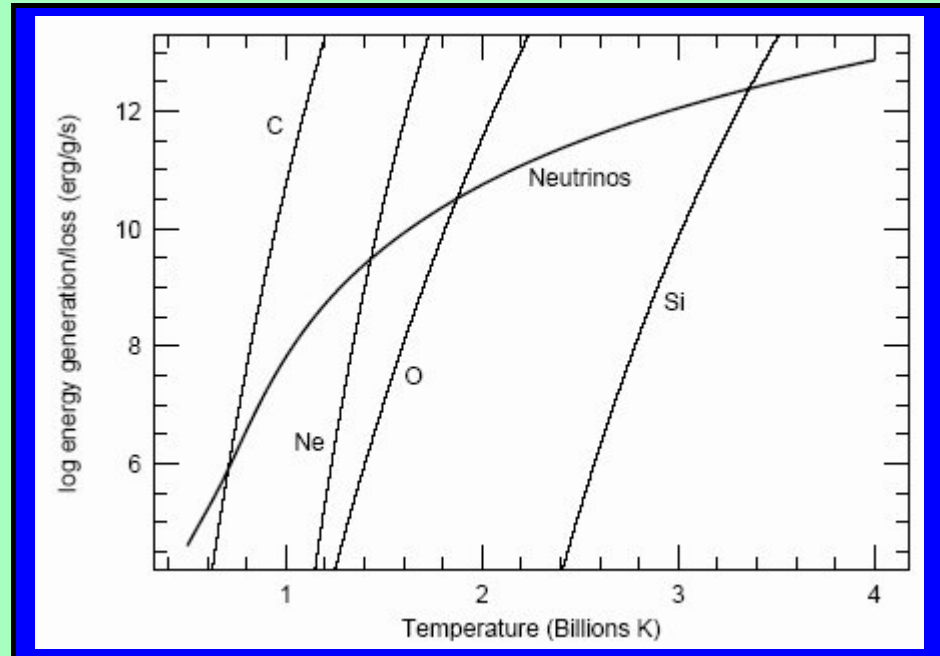
Itoh et.al, ApJSS, **102** (1996) p. 411

Spalanie C: $\log(T_c) = 8.9$, Ne: $\log(T_c) = 9.2$, O: $\log(T_c) = 9.3$,
 Si: $\log(T_c) = 9.6$. μ_e – średnia waga molekularna: $1/\mu_e = Y_e$.

BILANS ENERGII

- Emisja neutrin równoważy energię produkowaną przez reakcje jądrowe.
- Tempo reakcji jądrowych rośnie z T_c szybciej niż emisja neutrin

Woosley, Heger, Weaver, RMP **74** (2002) p. 1015

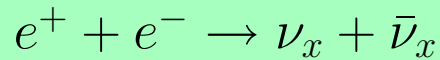
KONWEKTYWNY CHARAKTER SPALANIA

Realistyczny przebieg zjawisk przy emisji

$$e^+ + e^- \rightarrow \nu_x + \bar{\nu}_x$$

KONWEKTYWNY CHARAKTER SPALANIA

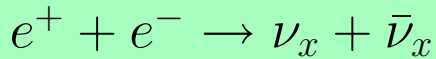
Realistyczny przebieg zjawisk przy emisji

1. W centrum gwiazdy dochodzi do zapłonu reakcji jądrowych

KONWEKTYWNY CHARAKTER SPALANIA

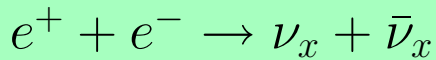
Realistyczny przebieg zjawisk przy emisji

1. W centrum gwiazdy dochodzi do zapłonu reakcji jądrowych
2. Neutrino nie są w stanie odprowadzić energii

KONWEKTYWNY CHARAKTER SPALANIA

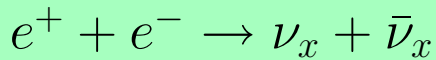
Realistyczny przebieg zjawisk przy emisji

1. W centrum gwiazdy dochodzi do zapłonu reakcji jądrowych
2. Neutrino nie są w stanie odprowadzić energii
3. Następuje ekspansja gazu

KONWEKTYWNY CHARAKTER SPALANIA

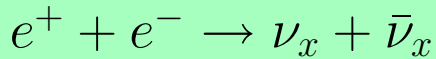
Realistyczny przebieg zjawisk przy emisji

1. W centrum gwiazdy dochodzi do zapłonu reakcji jądrowych
2. Neutrino nie są w stanie odprowadzić energii
3. Następuje ekspansja gazu
4. Płonący bąbel gazu unosi się w region o mniejszej gęstości

KONWEKTYWNY CHARAKTER SPALANIA

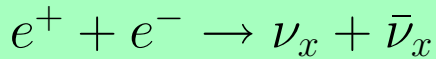
Realistyczny przebieg zjawisk przy emisji

1. W centrum gwiazdy dochodzi do zapłonu reakcji jądrowych
2. Neutrino nie są w stanie odprowadzić energii
3. Następuje ekspansja gazu
4. Płonący bąbel gazu unosi się w region o mniejszej gęstości
5. Reakcje jądrowe ustają

KONWEKTYWNY CHARAKTER SPALANIA

Realistyczny przebieg zjawisk przy emisji

1. W centrum gwiazdy dochodzi do zapłonu reakcji jądrowych
2. Neutrino nie są w stanie odprowadzić energii
3. Następuje ekspansja gazu
4. Płonący bąbel gazu unosi się w region o mniejszej gęstości
5. Reakcje jądrowe ustają
6. Energia zostaje wypromieniowana w postaci neutrin

PROSTY MODEL EMISJI NEUTRIN Z MASYWNEJ GWIAZDY

1. Materia gwiazdy opisana wartościami temperatury T_c i gęstości ρ_c w centrum

PROSTY MODEL EMISJI NEUTRIN Z MASYWNEJ GWIAZDY

1. Materia gwiazdy opisana wartościami temperatury T_c i gęstości ρ_c w centrum
2. Potencjał chemiczny μ_e elektronów i pozytonów jest wyliczony z T_c i ρ_c przy założeniu $Y_e = 0.5$

$$\frac{\rho_c Y_e}{m_p} = \frac{8\pi}{h^3 c^3} (10^6 q_e)^3 \int_0^{\infty} \frac{(E + m_e) \sqrt{E^2 + 2m_e E}}{\exp\left(\frac{E - \mu_e}{k_B T_c}\right) + 1} dE$$

PROSTY MODEL EMISJI NEUTRIN Z MASYWNEJ GWIAZDY

1. Materia gwiazdy opisana wartościami temperatury T_c i gęstości ρ_c w centrum
2. Potencjał chemiczny μ_e elektronów i pozytonów jest wyliczony z T_c i ρ_c przy założeniu $Y_e = 0.5$

$$\frac{\rho_c Y_e}{m_p} = \frac{8\pi}{h^3 c^3} (10^6 q_e)^3 \int_0^{\infty} \frac{(E + m_e) \sqrt{E^2 + 2m_e E}}{\exp\left(\frac{E - \mu_e}{k_B T_c}\right) + 1} dE$$

3. Rozkłady energii (pędów) elektronów i pozytonów dane przez rozkład Fermiego-Diraca w temperaturze T_c z potencjałem chemicznym: $\mu_{e^-} = \mu_e$, $\mu_{e^+} = -\mu_e - 2m_e c^2$.

ANIHILACJA NA NEUTRINA

D. Dicus, Phys. Rev. D, **6** (1972) p. 941

$$M = \frac{i g^2}{8m_W^2} \bar{u}_\nu(q) \gamma^\alpha (1 - \gamma_5) v_\nu(q') \times \bar{v}_e(p') \gamma_\alpha (C_V - C_A \gamma_5) u_e(p)$$

$$\begin{aligned} |M|^2 \propto & (C_A - C_V)^2 (p_{e^-} \cdot q_{\nu_x})(p_{e^+} \cdot q_{\bar{\nu}_x}) + (C_A + C_V)^2 (p_{e^+} \cdot q_{\nu_x})(p_{e^-} \cdot q_{\bar{\nu}_x}) + \\ & m_e^2 (C_V^2 - C_A^2) q_{\nu_x} \cdot q_{\bar{\nu}_x} = \\ & (C_A^2 + C_V^2) [(p_{e^-} \cdot q_{\nu_x})(p_{e^+} \cdot q_{\bar{\nu}_x}) + (p_{e^+} \cdot q_{\nu_x})(p_{e^-} \cdot q_{\bar{\nu}_x})] \\ & - 2 C_V C_A [(p_{e^-} \cdot q_{\nu_x})(p_{e^+} \cdot q_{\bar{\nu}_x}) - (p_{e^+} \cdot q_{\nu_x})(p_{e^-} \cdot q_{\bar{\nu}_x})] \\ & + m_e^2 (C_V^2 - C_A^2) q_{\nu_x} \cdot q_{\bar{\nu}_x} \end{aligned}$$

$$C_V = \frac{1}{2} \pm 2 \sin^2 \theta_W = 0.5 \pm 0.4448, \quad C_A = \frac{1}{2},$$

p i q są czteropędami, m_e – masa elektronu, θ_W kąt Weinberga $\sin^2 \theta_W = 0.2224$.

SYMULACJA WIDMA NEUTRIN

Shi & Fuller ApJ, **503** (1998) p. 307

SYMULACJA WIDMA NEUTRIN

Shi & Fuller ApJ, **503** (1998) p. 307

1. Losujemy czteropędy $p_{e^+}^\mu$ i $p_{e^-}^\mu$ zgodnie z rozkładem F-D

SYMULACJA WIDMA NEUTRIN

Shi & Fuller ApJ, **503** (1998) p. 307

1. Losujemy czteropędy $p_{e^+}^\mu$ i $p_{e^-}^\mu$ zgodnie z rozkładem F-D
2. Przechodzimy do układu środka masy

SYMULACJA WIDMA NEUTRIN

Shi & Fuller ApJ, **503** (1998) p. 307

1. Losujemy czteropędy $p_{e^+}^\mu$ i $p_{e^-}^\mu$ zgodnie z rozkładem F-D
2. Przechodzimy do układu środka masy
3. W układzie CM wybieramy losowo kierunek neutrina

SYMULACJA WIDMA NEUTRIN

Shi & Fuller ApJ, **503** (1998) p. 307

1. Losujemy czteropędy $p_{e^+}^\mu$ i $p_{e^-}^\mu$ zgodnie z rozkładem F-D
2. Przechodzimy do układu środka masy
3. W układzie CM wybieramy losowo kierunek neutrina
4. Powracamy do układu wyjściowego

SYMULACJA WIDMA NEUTRIN

Shi & Fuller ApJ, **503** (1998) p. 307

1. Losujemy czteropędy $p_{e^+}^\mu$ i $p_{e^-}^\mu$ zgodnie z rozkładem F-D
2. Przechodzimy do układu środka masy
3. W układzie CM wybieramy losowo kierunek neutrina
4. Powracamy do układu wyjściowego
5. Binujemy energię neutrina z wagą $|M|^2$

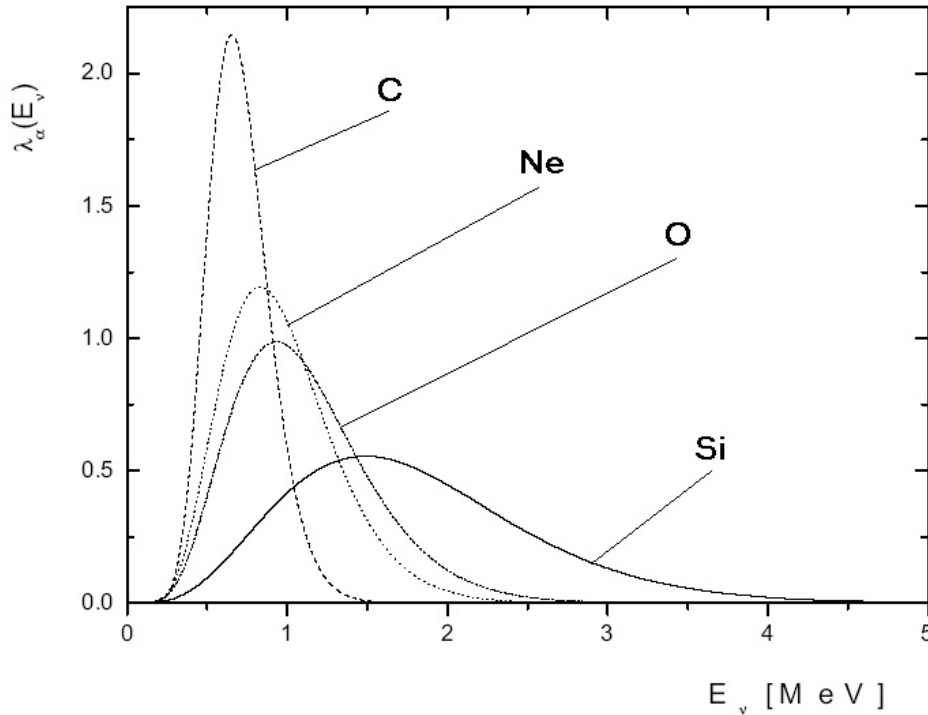
SYMULACJA WIDMA NEUTRIN

Shi & Fuller ApJ, **503** (1998) p. 307

1. Losujemy czteropędy $p_{e^+}^\mu$ i $p_{e^-}^\mu$ zgodnie z rozkładem F-D
2. Przechodzimy do układu środka masy
3. W układzie CM wybieramy losowo kierunek neutrina
4. Powracamy do układu wyjściowego
5. Binujemy energię neutrina z wagą $|M|^2$

Względny strumień np. ν_μ/ν_e jest szacowany poprzez relatywna ilość zdarzeń w dwóch przebiegach symulacji z $|M|^2$ odpowiednio dla ν_μ i ν_e .

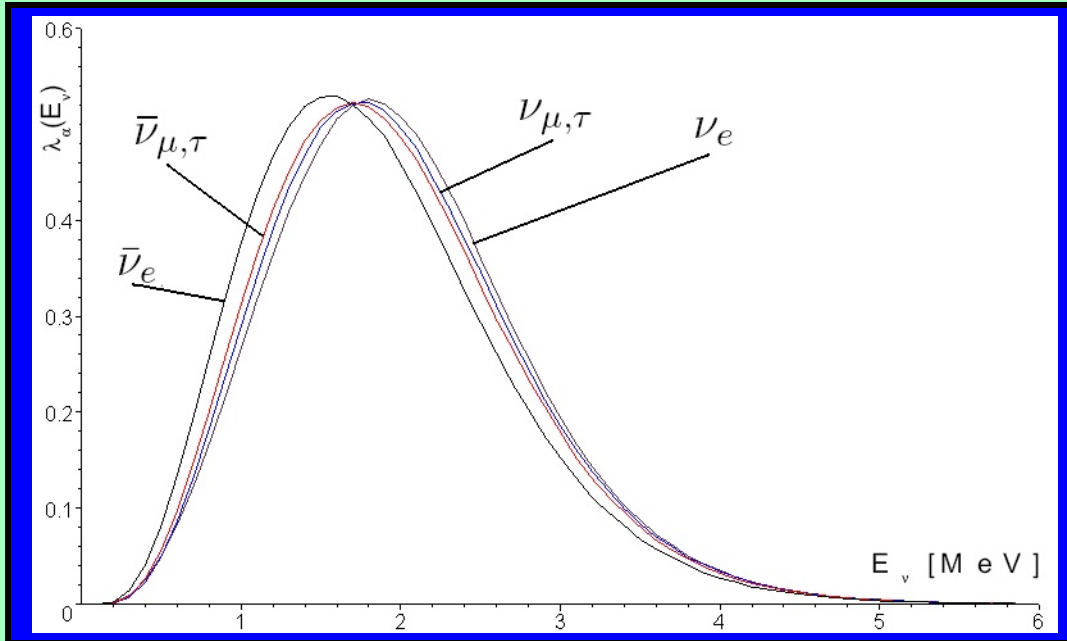
WIDMO NEUTRIN Z ANIHILACJI

Widmo i średnia energia $\bar{\nu}_e$

	$\bar{E}_{\bar{\nu}_e}$ [MeV]	$\langle E_{\bar{\nu}_e} \rangle$ [MeV]	$E_{\bar{\nu}_e}^{max}$ [MeV]
C	0.71	0.74	0.6
Ne	0.97	1.08	0.8
O	1.11	1.25	0.9
Si	1.80	2.10	1.5

WIDMO $\nu_e, \bar{\nu}_e, \nu_{\mu, \tau}, \bar{\nu}_{\mu, \tau}$

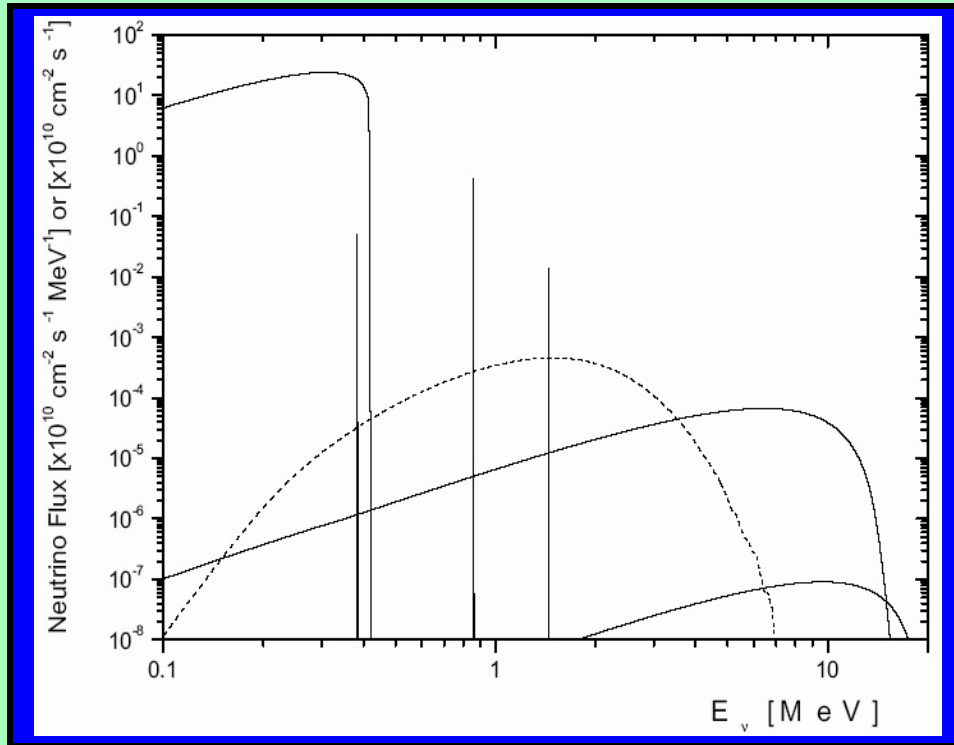

	\bar{E}_ν [MeV]
$\bar{\nu}_e$	1.80
$\bar{\nu}_{\mu, \tau}$	1.87
$\nu_{\mu, \tau}$	1.89
ν_e	1.89

C: $\nu_{\mu, \tau} / \nu_e = 1 : 11.4$, 42.5% ν_e , Ne: $\nu_{\mu, \tau} / \nu_e = 1 : 7.8$, 39.8% ν_e ,

O: $\nu_{\mu, \tau} / \nu_e = 1 : 6.9$, 38.9% ν_e , Si: $\nu_{\mu, \tau} / \nu_e = 1 : 5.4$, 36.3% ν_e .

STRUMIEŃ NEUTRIN Z 1KPC

- Neutrina z anihilacji par w gwiazdzie pre-supernowej można potraktować *na zasadzie luźnej analogii* jako odpowiednik słonecznych neutrin *pp*.
- Należy się spodziewać, że widmo (*neutrinowe*) gwiazdy pre-supernowej jest w istocie bogatsze.
- Znaczną część strumienia stanowią $\bar{\nu}_e$.

SZANSE DETEKCJI NEUTRIN Z PRE-SUPERNOWEJ

Co potrzebujemy?

SZANSE DETEKCJI NEUTRIN Z PRE-SUPERNOWEJ

Co potrzebujemy?

- Możliwość detekcji ν_e lub $\bar{\nu}_e$ w zakresie 0.5-6 MeV.

SZANSE DETEKCJI NEUTRIN Z PRE-SUPERNOWEJ

Co potrzebujemy?

- Możliwość detekcji ν_e lub $\bar{\nu}_e$ w zakresie 0.5-6 MeV.
- Musi być zarejestrowane $N \gg 1$ przypadków/dzień.

SZANSE DETEKCJI NEUTRIN Z PRE-SUPERNOWEJ

Co potrzebujemy?

- Możliwość detekcji ν_e lub $\bar{\nu}_e$ w zakresie 0.5-6 MeV.
- Musi być zarejestrowane $N \gg 1$ przypadków/dzień.
- Eksperyment działający nieprzerwanie latami.

SZANSE DETEKCJI NEUTRIN Z PRE-SUPERNOWEJ

Co potrzebujemy?

- Możliwość detekcji ν_e lub $\bar{\nu}_e$ w zakresie 0.5-6 MeV.
- Musi być zarejestrowane $N \gg 1$ przypadków/dzień.
- Eksperyment działający nieprzerwanie latami.

PROPOZYCJA: ZMODYFIKOWAĆ SUPER-KAMIOKANDE

Detekcja antyneutrino poprzez reakcję: $\bar{\nu}_e + p \rightarrow n + e^+$ (*)

Przekrój czynny (ważony widmem):

$$\bar{\sigma}_{\text{Si}} = \int_{E_{\text{min}}}^{\infty} \sigma(E) \lambda_{\text{Si}}(E) dE = 0.7 \cdot 10^{-43} \text{ cm}^2$$

$E_{\text{min}} = 1.8 \text{ MeV}$. Reakcja (*) zachodzi w SK 41/dzień przy $D=1 \text{ kpc}$

DETEKCJA NEUTRONÓW W SK

Po rozpuszczeniu w H_2O efektywnego absorbera neutronów w postaci soli np. NaCl , GdCl_3 zachodzi reakcja:

$$E_{tot} = \sum_i E_{\gamma_i} \simeq 8 \text{ MeV}$$

DETEKCJA NEUTRONÓW W SK

Po rozpuszczeniu w H_2O efektywnego absorbera neutronów w postaci soli np. NaCl , GdCl_3 zachodzi reakcja:

$$E_{tot} = \sum_i E_{\gamma_i} \simeq 8 \text{ MeV}$$

Gammy rozpraszają elektrony \Rightarrow

DETEKCJA NEUTRONÓW W SK

Po rozpuszczeniu w H_2O efektywnego absorbera neutronów w postaci soli np. NaCl , GdCl_3 zachodzi reakcja:

$$E_{tot} = \sum_i E_{\gamma_i} \simeq 8 \text{ MeV}$$

Gammy rozpraszają elektrony \Rightarrow

Elektrony emitują promieniowanie Czerenkowa \Rightarrow

DETEKCJA NEUTRONÓW W SK

Po rozpuszczeniu w H_2O efektywnego absorbera neutronów w postaci soli np. NaCl , GdCl_3 zachodzi reakcja:

$$E_{tot} = \sum_i E_{\gamma_i} \simeq 8 \text{ MeV}$$

Gammy rozpraszają elektrony \Rightarrow

Elektrony emitują promieniowanie Czerenkowa \Rightarrow

Świecenie rejestrowane przez fotopowielacze

DETEKCJA POZYTONÓW W SK

Pozytony mogą zostać wykryte poprzez promieniowanie Czerenkowa, gdy $E_{e^+} > E_{min}$, $E_{e^+} = E_{\bar{\nu}_e} - \Delta$, $\Delta = m_n - m_p$

$E_{\bar{\nu}_e}$ [MeV]	E_{min} [MeV]	Event rate (dzień) ⁻¹	
1.8	0.5	41	
3.0	1.7	22	
4.0	2.7	6.5	↑
5.0	3.7	1.2	SK
6.0	4.7	0.2	↓
7.0	5.7	0.0	

DETEKCJA POZYTONÓW W SK

Pozytony mogą zostać wykryte poprzez promieniowanie Czerenkowa, gdy $E_{e^+} > E_{min}$, $E_{e^+} = E_{\bar{\nu}_e} - \Delta$, $\Delta = m_n - m_p$

$E_{\bar{\nu}_e}$ [MeV]	E_{min} [MeV]	Event rate (dzień) ⁻¹	
1.8	0.5	41	
3.0	1.7	22	
4.0	2.7	6.5	↑
5.0	3.7	1.2	SK
6.0	4.7	0.2	↓
7.0	5.7	0.0	

Czy jest możliwe obniżenie progu na detekcję pozytonów przy wykorzystaniu koincydencji $e^+ \leftrightarrow n$?

CZĘSTOŚĆ WYSTĘPOWANIA

Definicja (dogmat):

masywne gwiazdy, (*jak sama nazwa pre-supernowa wskazuje*) wybuchają jako „implozyjne” (*core-collapse*) supernowe czyli Ic, Ib, IIb, II-L lub II-P

CZĘSTOŚĆ WYSTĘPOWANIA

Definicja (dogmat):

masywne gwiazdy, (jak sama nazwa *pre-supernowa* wskazuje) wybuchają jako „implozyjne” (*core-collapse*) supernowe czyli Ic, Ib, IIb, II-L lub II-P.

Częstość występowania supernowych w Galaktyce:

CZĘSTOŚĆ WYSTĘPOWANIA

Definicja (dogmat):

masywne gwiazdy, (jak sama nazwa *pre-supernowa* wskazuje) wybuchają jako „implozyjne” (*core-collapse*) supernowe czyli Ic, Ib, IIb, II-L lub II-P.

Częstość występowania supernowych w Galaktyce:

- Zapisy historyczne: 1 na ~ 175 lat (do 5 kpc)

CZĘSTOŚĆ WYSTĘPOWANIA

Definicja (dogmat):

masywne gwiazdy, (jak sama nazwa *pre-supernowa* wskazuje) wybuchają jako „implozyjne” (*core-collapse*) supernowe czyli Ic, Ib, IIb, II-L lub II-P.

Częstość występowania supernowych w Galaktyce:

- Zapisy historyczne: 1 na ~ 175 lat (do 5 kpc)
- Obserwacje pozagalaktyczne: 1 na 40 – 200 lat

CZĘSTOŚĆ WYSTĘPOWANIA

Definicja (dogmat):

masywne gwiazdy, (jak sama nazwa *pre-supernowa* wskazuje) wybuchają jako „implozyjne” (*core-collapse*) supernowe czyli Ic, Ib, IIb, II-L lub II-P.

Częstość występowania supernowych w Galaktyce:

- Zapisy historyczne: 1 na ~ 175 lat (do 5 kpc)
- Obserwacje pozagalaktyczne: 1 na 40 – 200 lat
- Symulowana ewolucja Galaktyki: 1 na 10 lat

CZĘSTOŚĆ WYSTĘPOWANIA

Definicja (dogmat):

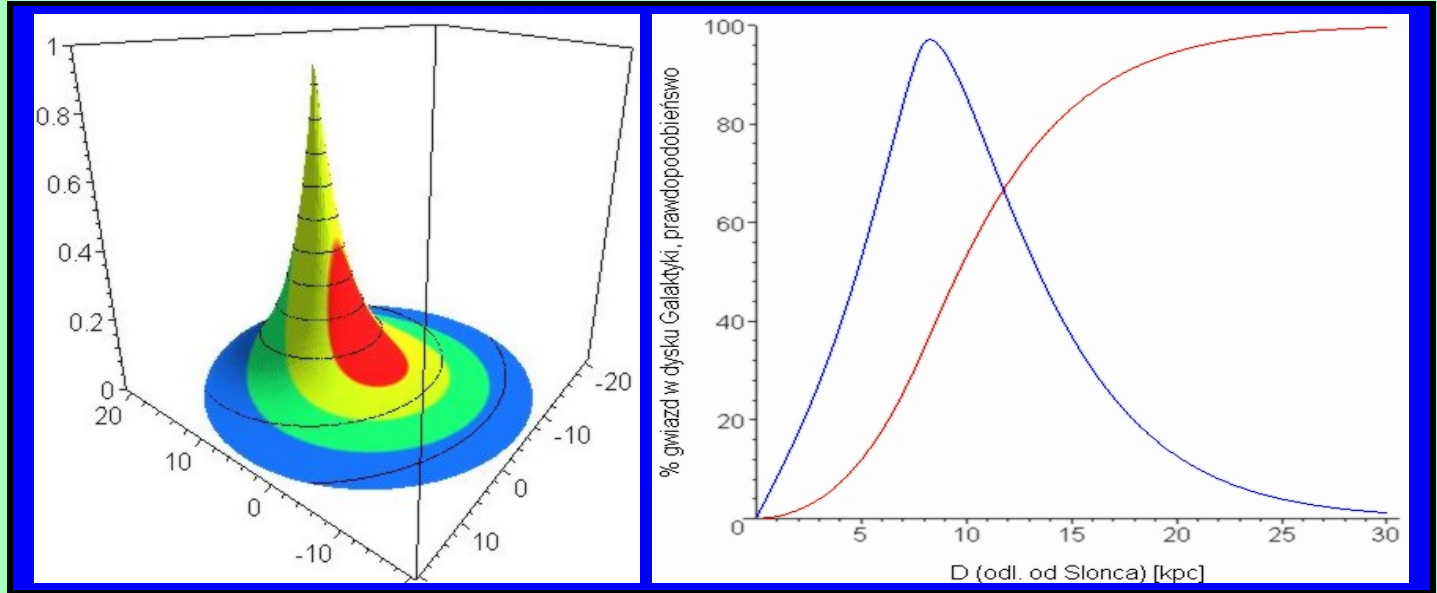
masywne gwiazdy, (jak sama nazwa *pre-supernowa* wskazuje) wybuchają jako „implozyjne” (*core-collapse*) supernowe czyli Ic, Ib, IIb, II-L lub II-P.

Częstość występowania supernowych w Galaktyce:

- Zapisy historyczne: 1 na ~ 175 lat (do 5 kpc)
- Obserwacje pozagalaktyczne: 1 na 40 – 200 lat
- **Symulowana ewolucja Galaktyki: 1 na 10 lat**

Górny limit najbardziej prawdopodobny ze względu na zdarzenia zastonięte obłokami gazu i pyłu międzygwiazdowego.

MODEL GALAKTYKI

Bahcall & Soneira, ApJ 238 (1980) L17.

$$\text{Model dysku: } \rho_N(R, Z) \propto \exp\left(-\frac{(R-8)}{3.5}\right) \exp\left(-\frac{|Z|}{0.1}\right), [\text{kpc}]$$

SZANSE POWODZENIA

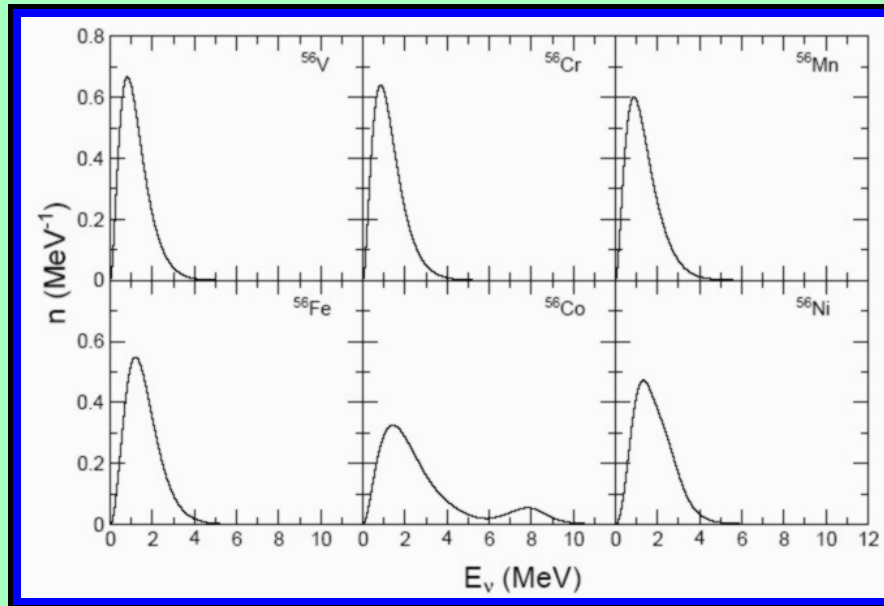
Metoda detekcji	$n+\text{Cl}(\text{Gd})$ $E_{th}^{(\bar{\nu}_e)} = 1.8 \text{ MeV}$	$n \ \& \ e^+$ $E_{th}^{(\bar{\nu}_e)} = 1.8 \text{ MeV} + 2.5 \text{ MeV}$
Minimalna ilość zdarzeń [dzień^{-1}]	100	1
Zasięg Super-K	640 pc / 0.2%	2 kpc / 1.7%
Zasięg Hyper-K	2.5 kpc / 2.7%	8 kpc / 35%

SZANSE POWODZENIA

Metoda detekcji	$n + \text{Cl}(\text{Gd})$ $E_{th}^{(\bar{\nu}_e)} = 1.8 \text{ MeV}$	$n \ \& \ e^+$ $E_{th}^{(\bar{\nu}_e)} = 1.8 \text{ MeV} + 2.5 \text{ MeV}$
Minimalna ilość zdarzeń [dzień^{-1}]	100	1
Zasięg Super-K	640 pc / 0.2%	2 kpc / 1.7%
Zasięg Hyper-K	2.5 kpc / 2.7%	8 kpc / 35%

Gwiazda	D [pc]	Spalanie Ne (4 miesiące)	Spalanie O (6 miesięcy)	Spalanie Si (2 dni)
Betelgeuse	185	2/dzień	47/dzień	20000/dzień
γ^2 Velorum	285	1/dzień	20/dzień	8400/dzień
Eta Carina	2700	0.01/dzień	0.2/dzień	100/dzień

A MOŻE INNE NEUTRINA?

Widmo ν_e
z wychwytu elek-
tronu przy
spalaniu Si
w shell-u